

Urheilusta ja mediakulttuurista

David Rowe: Sport, Culture and the Media. The Unruly Trinity. Open University Press: Buckingham, Philadelphia 1999.

Australialaisen kulttuurintutkija David Rowen teos *Sport, Culture and the Media* ilmestyi jo vuonna 1999, mutta se on tämän *Lähikuvan* teemanumeron kannalta siinä määrin kiinnostava, että se kannattaa esitellä muutamana vuoden viiveelläkin. Rowe on käsitellyt monissa muissakin kirjoituksissaan urheilua, mutta tässä teoksessa polttopiste on nimenomaan median, kaupallisen toiminnan ja urheilun nykyisessä symbioosissa. *Sport, Culture and the Media* lähestyy urheilua medioituneen kulttuurin ilmentäjänä. Urheilun ”kybermaailma” vaikuttaa nykyään kaikkialla: yksityisissä ja julkisissa keskusteluissa, ihanteissa, idoleissa, kehokuvisa, urheilutuotteissa, kansallisuuksien jäsentämisissä, ideologioissa.

Kirjan rakenne on kaksijakoinen. Ensimmäisessä osassa käsitellään urheilun edellä kuvattua kulttuurista ja taloudellista luonnetta medioitumisen aikakaudella. Rowe näkee urheilun sosio-kulttuuriseksi ilmiöksi, jonka historia liittyy kapitalismin nousuun ja vapaa-ajan tavarautumiseen. Urheilun liitokset ideologiaan – kansallisuus, sukupuoli, terveysihanteet – ovat myös ilmeisiä. Varsinainen murros tapahtui Rowen mukaan kuitenkin vasta 1900-luvulla, jolloin kaupallinen media ja urheilu löivät kättä. Rowe puhuu ”mediaurheilusta”, jonka lähtökohdista on urheilu-uutisten, urheilu-viihteen ja mai-

nosmarkkinoiden kyky saavuttaa laajat yleisöjoukot. Television rooli on tässä ollut keskeinen.

Rowe tarkastelee myös urheilujournalismin ristiriitaista statusta: toisaalta urheilu on määrällisesti monin paikoin merkittävin journalismin alue, toisaalta sitä ei kuitenkaan arvosteta tiedonvälityksen kentällä. Osaltaan tämä liittyy urheilun asemaan tiedonvälityksen lisäksi myös viihteenä. Tärkeämpää lienee kuitenkin urheilun läheiset kytkökset kaupallisuuteen. Rowen mukaan urheilulla on paljon ”merkkiarvoa” (*sign value*), minkä takia tv-ruudun kansoittavat paitsi urheilun mahtitapahtumat – olympialaiset, jalkapallon mm-kisat yms. – myös jatkuva perussarjataso urheilu, ruudun täyte.

Kirjan jälkimmäisessä osassa Rowe irtautuu kulttuuriteoreettisista pohdinnoista ja lähestyy tarkemmin urheiluun liittyviä mediatekstejä, erityisesti urheilujournalismin eri osa-alueita. Hän tarkastelee muun muassa urheilujournalismin lajeja ja tyyliä, arvoja, konteksteja ja intertekstuaalisuutta. Osansa saavat niin urheiluohjelmien selostukset kuin lehtikirjoituksetkin. Rowe syventyy myös sekä yksittäisten että liikkuvien urheilukuvien maailmaan. Urheilukuvista voidaan hänen mukaansa löytää kaksi tyyppiä: toimintaan keskittyvät ja poseerausta korostavat kuvat. Hän pohtii niiden eri ulottuvuuksia erityisesti sukupuolen, seksuaalisuuden ja rodun/etnisyyden representoimisen kannalta. Kirjan lopussa Rowe pohtii vielä uuden teknologian vaikutuksia mediaurheiluun. Muuttavatko digitaaliset interaktiiviset käyttöliittymät (esim. netti) urheilun kuluttajan roolin aktiivisemmaksi?

Tuleeko ”kyberurheilun” vastaanottajasta osallistuja, joka tekee kodistaan ”virtuaalistadionin”?

Sport, Culture and the Media on erittäin selkeä ja napakka kokonaisuus ja toimii erinomaisena johdatuksena aiheeseen. Tyyliiltään ja rakenteeltaan se on eneminkin oppi- ja kurssikirja kuin tutkimus. Rowe pyrkii välttämään populistisimman kulttuurintutkimuksen sudenkuopat, minkä takia muun muassa mediaurheilun materiaaliset, sosiaaliset ja talouteen liittyvät aspektit saavat paljon painoarvoa. Suomalaisesta perspektiivistä angloamerikkalaisen kulttuurintutkimuksen ongelmaksi voi kuitenkin näyttäytyä se, että kirjan urheiluhistoriaa ja tutkimusta koskeva aineisto on peräisin lähestulkoon pelkästään englantia äidinkielenään puhuvasta maailmasta. Paikalliset ja esimerkiksi kansalliset ominaispiirteet tapaavat ”kadota” tällaisissa kokonaisuusyksityksissä. Nykyisessä mediaurheilussa on kuitenkin paljon monikansallisia piirteitä – erityisesti urheilun suurtapahtumissa – ja monet kirjassa esitetyt ajatukset ovat testattavissa myös Pohjolan perukoilla.

Juha Herkman